

Jozef, Maria en Jezus waren slachtoffers van een jodenjacht. Hoe actueel kan kerst zijn?

Door [Roelof Bouwman](#) - 24 december 2024
Geplaatst in [Christendom](#) - [Kerst](#) - [Midden-Oosten](#)

Het is vermoedelijk niet in alle opzichten een pretje om predikant te zijn in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). De in 2004 ontstane fusiekerk van hervormden, gereformeerden en lutheranen is bezig te imploderen. Het ledental kelderde de afgelopen tien jaar met bijna 30 procent: van 2.026.000 naar 1.430.000. Als die catastrofale leegloop doorzet - en er is niets dat wijst op het tegendeel - is het binnen 25 jaar afgelopen met de PKN. Dat betekent dat veel predikanten, vooral buiten de *bible belt*, weten dat ze in hun gemeente het licht zullen moeten uitdoen, of dat anders hun opvolger dat wel zal moeten doen. Een dramatisch gegeven.

Toch is het niet altijd kommer en kwel, zeker niet nu de kerstdagen voor de deur staan. Dan zitten veel kerken, ook de doorgaans slecht bezochte vestigingen van de PKN, mudvol. Niet alleen met gelovigen die normaal gesproken op zondag uitslapen, maar ook met buitenstaanders. Allemaal willen ze collectief het kerstgevoel beleven: door in een sfeervol aangeklede kerk - bij voorkeur met een fraaie kerststal - het aloude verhaal over de geboorte van Jezus verteld te krijgen en samen kerstliederen te zingen. De klassiekers *Nu zijt welkome*, *Stille nacht*, *Ere zij God* en *Komt allen tezamen* mogen daarbij in geen geval ontbreken.

Een fabel met een moraal

Wel doet zich een complicatie voor. Want vooral voor de predikanten die niet behoren tot de orthodoxe vleugel van de PKN, geldt dat zij het kerstverhaal beschouwen als 'heilige fantasie', zoals Nico ter Linden, de befaamde dominee van de Amsterdamse Westerkerk, placht te zeggen. Geen voor zichzelf

Jozef, Maria en Jezus waren slachtoffers van een jodenjacht. Hoe actueel kan kerst zijn?

sprekende geschiedschrijving dus, maar een fabel met een verborgen moraal. En die moet worden opgespoord.

Daarbij doet zich nog een tweede complicatie voor. De bijbel heet namelijk een 'actueel boek' te zijn. Het is een raadsel waarom ooit voor die wervend bedoelde slogan is gekozen - we waarderen *De Nachtwacht* toch ook niet omdat het een 'actueel schilderij' is of Laurel & Hardy omdat ze 'actuele grappen' maken - maar de consequentie is dat de verborgen moraal van het kerstverhaal verbonden moet worden aan hedendaagse kwesties.

Ingeschrevenen bij de Protestantse Kerk Amsterdam kregen deze maand een speciaal kerstmagazine toegestuurd, waarin veel pogingen in die richting worden gedaan. Hoofdredacteur Nelleke Bos draait er in haar bijdrage niet omheen en stelt meteen de hamvraag: 'Waarom staan we elk jaar stil bij dat ene geboorteverhaal?'

Dat doen we, analyseert Bos, om onszelf 'verdieping' te geven. 'Elke keer kan er een ander aspect naar voren komen, want verhalen in de bijbel zijn gelaagd. Bekijk je het vanuit het perspectief van de aanstaande ouders die een veilige plek zoeken om hun kindje te krijgen? De vreemdelingen die in geen enkele herberg welkom zijn? Of het wonder van een nieuw jong leven dat mensen van heinde en verre bij elkaar brengt?'

Ook Rosaliene Israël, predikant-scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam, doet in haar column een duit in het zakje. Jezus' geboorte vieren, schrijft ze, 'betekent aandacht hebben voor wie in onze samenleving, in deze stad, gemarginaliseerd worden'.

Linkse dominees

Wat een mooi inkoppertje, denk je dan. Want op het joodse stel Jozef en Maria en hun pasgeboren joodse baby Jezus werd volgens het kerstverhaal gejaagd - door de Romeinse vazalvorst Herodes de Grote, die was verteld dat Jezus was voorbestemd om 'Koning der Joden' te worden. Ook de stad waar de Protestantse Kerk Amsterdam is gevestigd, was dit jaar voor het eerst sinds de Duitse bezetting weer het toneel van een jodenjacht. Zou het mogelijk zijn om ook met behulp van dit zeer voor de hand liggende perspectief 'verdieping' te geven aan het kerstverhaal?

Nergens in het protestantse kerstmagazine lezen we er iets over. Het is de vraag of dat toeval is.

Uit een enquête onder ruim 600 PKN-predikanten - uitgevoerd door *HP/De Tijd* en de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk - bleek in 2006 dat in hun kringen vooral wordt gestemd op GroenLinks en de PvdA (43,9 procent). Liberale of rechtse partijen zoals de VVD (1,0) en de PVV (0,0) genieten op de kansels nauwelijks of geen aanhang. Zouden de gevolgen daarvan ook in de kerstmaand merkbaar zijn?

Laten we het maar niet bij voorbaat uitsluiten.

Jozef, Maria en Jezus waren slachtoffers van een jodenjacht. Hoe actueel kan kerst zijn?

Roelof Bouwman is columnist en adjunct-hoofdredacteur van Wynia's Week. Hij schrijft over politiek, geschiedenis en media.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, **ook in het nieuwe jaar 2025**? Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!